

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kenmerk
2022-0000191667

Uw kenmerk

Bijlage(n)
1

Datum 19 april 2022

Betreft Aanbieding rapport "Evaluatie van de liquiditeitsleningen aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten"

Bijgaand ontvangt uw Kamer het rapport "Evaluatie van de liquiditeitsleningen aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten". In dit rapport evalueert het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de effecten van liquiditeitsleningen die in 2020 en 2021 zijn verstrekt aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten naar aanleiding van de Covid-19 pandemie. Het onderzoek is verricht in de periode van februari en maart 2022. De resultaten zijn gebaseerd op deskresearch en twee validatiesessies met respectievelijk vertegenwoordigers van Nederlandse vakdepartementen en vertegenwoordigers van de Landen.

In het rapport worden de volgende conclusies gepresenteerd:

- Uit de analyse blijkt dat het aannemelijk is dat de liquiditeitssteun heeft bijgedragen aan mitigatie van de financieel- en sociaaleconomische effecten van de Covid-19 pandemie. Duidelijk is dat door de liquiditeitsleningen de landen -in tegenstelling tot de omringende (ei)landen- hun overheidsuitgaven ondanks dalende (belasting-) inkomsten flink konden laten toenemen. Hierdoor kon de publieke dienstverlening worden gecontinueerd en konden coronasteunmaatregelen uitgerold worden om faillissementen en werkloosheid te voorkomen. Hiermee is een belangrijke bijdrage geleverd aan het dempen van de crisis en is de economische groei in 2021 waarschijnlijk hoger uitgekomen dan vooraf door het IMF werd verwacht.
- In het rapport zijn tevens een aantal alternatieve beleidsinstrumenten vergeleken. Op basis van een kwalitatieve analyse wordt geconcludeerd, dat de verstrekking van de liquiditeitssteun gekoppeld aan hervormingsvoorwaarden hoogstwaarschijnlijk het meest doelmatige beleidsinstrument was om de beleidsdoelstellingen (mitigatie van de effecten van Covid-19 en het stimuleren van structurele hervormingen) te realiseren.
- Verder volgt uit het onderzoek, dat het plausibel is dat de doelmatigheid van de leningen is bevorderd door bij het vaststellen van de hoogte van de liquiditeitssteun uit te gaan van de liquiditeitsbehoefte na bijstellingen door het College (Aruba) financieel toezicht (C(A)ft).
- Door de eenzijdige economische structuren blijven de landen vooralsnog sterk afhankelijk van het toerisme. De gevolgen van de coronapandemie en het vooralsnog onvolledig herstel van de toeristische sector heeft een veel grotere invloed op de economieën (en daarmee op de overheidsinkomsten/-uitgaven) van de Caribische landen van het Koninkrijk dan op een veel meer

gediversifieerde economie als bijvoorbeeld van Europees Nederland. Dit onderstreept des te meer de noodzaak van een spoedige implementatie van de structurele hervormingen die als voorwaarde aan de liquiditeitssteun zijn verbonden.

- Daarnaast zijn door de leningen de schuldquotes van de Landen flink toegenomen. De genoemde structurele hervormingen en duurzame lange termijnafspraken over de liquiditeitsleningen waarbij ook de schuldposities van de Landen worden meegewogen, kunnen de houdbaarheid van de overheidsschuld sterk verbeteren.

De landen zijn in de gelegenheid gesteld een reactie te geven op de bevindingen van het onderzoek. Alleen Curaçao heeft een formele reactie gegeven, waarin een aantal kritische kanttekeningen bij de onderzoeksopzet en de analyse naar voren zijn gebracht. De brief van Curaçao en mijn reactie daarop zijn integraal opgenomen in de rapportage.

In de Rijksministerraad van 25 maart 2022 is besloten dat de liquiditeitsleningen voor 18 maanden worden geherfinancierd. Dit geeft Nederland de gelegenheid om gedurende die periode lange termijnafspraken over de liquiditeitsleningen met de landen te maken. U bent hierover onlangs geïnformeerd.¹

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Digitalisering en Koninkrijksrelaties

Alexandra C. van Huffelen

¹ Kamerstukken II 2021/2022, 35420-477